

τατα καὶ διεξάγει αὐτὴν ἐν ἀποτύρῳ πρὸς τὴν κοινὴν δόξαν ἀντιθέσει, ὁ δὲ Μέλισσος ἦτον τοῦ Ζήνωνος δέκας τὴν διάνοιαν ἔκκλινει ὄλιγον τοῦ Παρμενίδου.

§ 22.

Ζήνων ὁ Ἐλεάτης

Ζήνωνς γέννησις καὶ δρᾶσις.—Φιλοπατρία.—Συγγραφή.—Διαλεκτικὴ ἀναίρεσις τῶν πολλῶν καὶ τῆς κινήσεως.

(1) Ζήνων ἦτο υἱὸς τοῦ Τελευταγόρου κατὰ τὴν τοῦ Ηλάτωνος μαρτυρίου· ἡ γέννησις τοῦ Ζήνωνος πίπτει μεταξὺ τοῦ 495—490 π. Χ. Ἀλλὰ φαίνεται πιθανότερον ὅτι ὁ Ζήνων ἐγεννήθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πέμπτου π.Χ. αἰῶνος καὶ ὅτι ἵκανόν χρόνον πρὸ τῶν μεσών τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἀνεφάνη ὡς διδάσκαλος καὶ συγγραφεύς. Ἡτο δὲ μαθητὴς τοῦ Παρμενίδου λίαν ἀγαπητός καὶ θεωρούμενος ἀμφότεροι ὡς διακοσμητοὶ τῆς πολιτείας τῶν Ἐλεατῶν. Διογένης ὁ Λαέρτιος ἐπαινεῖ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα μεγάλην τοῦ Ζήνωνος ἀγάπην, δι' ἣν οὐδέποτε κατέλιπεν αὐτὴν, καὶ ὅτι δὲν ἔζησεν ἐν Ἀθήναις οὐδὲ ἀπεδήμησε τὸ παράπον πρὸς οὐτάς. Ἡ μαρτυρία αὗτη δὲν φαίνεται ὅλως ἀληθής· διότι ἐν Ἀλκιβιάδῃ τῷ πρώτῳ φέρεται ὅτι Ηυδόδωρος ὁ Ἰσολόγου καὶ Καλλίας ὁ Καλλιάδου ἐγένοντο σοφοί καὶ ἐλλύγιμοι ἀνδρες διὰ τὴν συνουσίαν Ζήνωνος τελέσας ἑκάτερος ἐκατὸν μνᾶς Ζήνωνι. Ἐκ τούτου οὐκ ἔδυγάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι καὶ ἐν Ἀθήναις ἐδίδαξεν ὁ Ζήνων. Ἀλλ᾽ εἰ καὶ μὴ δυνάτη μεθαγῆσαι στηριχθῶμεν ἐπὶ τούτου, ὅπως συμπεράνωμεν τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονὴν τοῦ Ζήνωνος, ἔχομεν δικιάς καὶ διλλῆν μαρτυρίουν. Ὁ Ηλούταρχος μνημογεύει ὅτι ὁ Ηερικλῆς διήκουσε Ζήνωνος, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν δε τῶν λόγων αὐτοῦ· «Τοὺς δὲ τοῦ Περικλέους τὴν οεμνύτητα δοξοκοπίαν τε καὶ τῦφον ἀποκαλοῦντας δὲ Ζήνων παρεκάλει καὶ αὐτούς τε τοιοῦτον δοξοκοπεῖν, ὡς τῆς προσποιήσεως αὐτῆς πῶν καλῶν ὑποποιούσης τινὰ λεληθότως ζῆλον καὶ συνήθειαν (¹). Ὁ

(¹) Ηλούτ. Περ. Υ.

Ζήνων ἐπεγείρησε νὴ κατελύσῃ τὴν τυραννίδην τῆς πατρίδος κύρων,
ἄλλ' ἀτυχήσας περὶ τὴν πρᾶξιν συνελήφθη, καὶ ἀρρίφθη, εἰς τὸ δε-
σμωτήριον καὶ ἔβασαντεστο. Ἰναὶ ἐξεῖπη τοὺς αὐτομάτους καὶ ὁ
χρυσὸν ἐκ πυρὶ μόνιμον ἀποδεικνύων ἡπέτρεψε τὴν γέλισσην καὶ
ἀπέπνισεν εἰς τὸ πρωτωπόνιον τοῦ τυράννου.⁽¹⁾

Μόχγραφος οὐκ υπερβατικός. Ήταν οὗτος Παρμενίδης τῆς Ηλα-
τίους (πελ. 128) γιωάσπιμεν ἥτις ὁ Ζήνων ἔγραψε κατὰ τὴν νε-
τῆρας αὐτοῦ σύγγραμμα, δι' οὗ ὑπερβατικὲς τὴν περὶ ἐνὶ διδασκα-
λίαν τοῦ Παρμενίδου ἀποδεικνύων ἦτι, ἐὰν ἀποδέξεται τις τὴν δι-
δασκαλίαν τῶν λεγόντων ἥτις οὐχὶ ἐν ἄλλῳ πολλῷ ὑπάρχουσαν, ὅτι γελοι-
τερας προκύπτουσιν ἐκ τῆς ὑποθέσεως τούτης συμπεράσματα ηὔ-
της τοῦ Παρμενίδου, ὅτι οὐτι. Καὶ ὁ Σωκράτης δὲ ἐν μόνον σύγ-
γραμμα, αὐτοῦ γινώσκει. Διηρεῖτο δὲ τοῦτο εἰς λόγιον καὶ ἐκποτο-
τούτων εἰς ὑποθέσεις καὶ διπλωμάται, ὃν ἐκποτον ἀπῆγε τὴν παντὶ²
δόξαν εἰς ἀτοπον. Ἀπεδείκνυε δὲ κατὰ τὸν Ηλατίουν τὸν πάθει
καὶ ἀνόμοια, καὶ οὐ καὶ πολλά, μέροντα τε αὐτὸν καὶ φρεσόμενα καὶ ἐπο-
μένως καθίστη γελοίον τὴν δόξαν, ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ ἔντα, καὶ
ἐμμέσως ἐστήριξε τὴν περὶ ἐνὸς θεμάτου τοῦ διδασκαλῶν κύρων Παρ-
μενίδου. Τὸ αὐτὸ πάντως ἔργον ἔχει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν νῷ, ὅταν
λέγῃ ἐν Σοφιστικοῦ ἐλέγχους (170, 6, 22) «ἀλλὰ καὶ ὁ ἀποκριό-
μενος καὶ ὁ ἀρωτῶν Ζήνων οὐ οἰδίμενος εἶναι ἴρωτημος»· «Ἐν λοιπὸν
σύγγραμμα τρίνεται συγγράψεις ὁ Ζήνων, τὸ δὲ φερόμενον παρὸ-
διογένει (Θ', Ε', 26) «βιβλία» ἀνηρέρεται εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ
αὐτοῦ συγγράμματος. ⁽²⁾ Οἱ δὲ Σωκράτες μνημονεύει «Ἄριδας, ἐξήγησεν

(1) Τὰ κατὰ τὸ γεγονός τοῦτο διεκφέρεις πάρα διεκρίσιμον ρίψιται. Οἱ μὲν
πλεῖστοι λίγουσιν ὅτι ἐγένετο ἐν Ἰελίᾳ, ὁ δὲ Valerius ἐν Ἀκράγαντι, ὁ δὲ
Φιλόστρατος ἐν Μυσίᾳ, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν νῷ, ὅταν
τὸν Ἀγάθαρχον. Οἱ δὲ Τύραννος νῦν μὲν ὀντιμάζεται Νέαργος, νῦν δὲ Δημόλος.
ὁ Valerius ὀνομάζει κύτου Φάλαριν, ὁ Τερτυλλίκην διωνύσιον. Καὶ περὶ τοῦ
τρόπου τοῦ θυνάτου ἐπικρατεῖ ἀσυμμόνικ. Οἱ Διογένης λέγει ὅτι καὶ ὁ τύρα-
ννος ἐφονεύθη. Ήταν τοῦ Διοδώρου τρίνεται ὅτι ὁ Ζήνων ἐπηλλάγη πίλιν. Οἱ
Valerius τὸ ποίγυν διηγεῖται δις περὶ τε τούτου καὶ περὶ ἄλλου τινὸς Ζήνωνος.
«Ωστε εἰ καὶ τὸ γεγονός ἐστιν ιστορικόν, κι λαπτομέρειαν δ' ἔμινε αὐτοῦ δένει
ὑπάρχουσιν ἀσφαλῶς μοισμένην».

Ἐμπεδοκλέους, πρὸς τοὺς φιλοσόφους, περὶ φύσεως». Ἡ ἐξήγησις
Ἐμπεδοκλέους ἔστι νόμος, τὰ τρία ἄλλα ὄνομάζει καὶ ἡ Εὔδοκίς
καὶ εἰσὶν ἵσως διάφοροι ὄνοματά τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος τοῦ Ζή-
νιωνος. Ὁ Stallbaum προτείνει (¹) νὰ γραφῇ τὸ παρόν Σουΐδας ὅδε·
«Ἔγραψεν Ἑρμᾶς πρὸς τοὺς φιλοσόφους περὶ φύσεως» Ὁ Τσέλλερος
εὑρίσκει τοῦτο ωὐ μάγνη ἐνκυτίον τοῦ παραθεμομένου ἡμῖν καιρένοι
ἄλλα καὶ τοῦτο ἔτι, καθ' ὃν ὁ Σουΐδας καὶ οἱ ὄνομοι κύτῳ
συγγράφεις ἐνεγράψουσι συνήθως τὰς ἐπιγραφὰς τῶν βιβλίων. Τὸ
βιβλίον τοῦ Ζήνιωνος δὲν ἐγίνωσκον κατὰ τὸν Σιμπλίκιον (529 μ. Χ.)
ἢ Ἀλέξανδρος (200 μ. Χ.) καὶ ὁ Πορφύριος (232—301 μ. Χ.) καὶ
ὁ Πούκλος (410—485 μ. Χ.), αὐτὸς δὲ οὐ Σιμπλίκιος εἶχε μάγνη
ἀποσπάσματα τοῦ βιβλίου πρὸς ὀφθαλμῶν.

Εἰς τὸν Ζήνιωνος ἀναφέρονται καὶ περὶ φύσεως γνῶμαι, ὅτι ἴσπιό-
χουσι κόσμοι, κενὸν δὲ δὲν ὑπάρχει, ὅτι ἡ τῶν πάντων φύσις ἐγένετο
ἢ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ δυρροῦ, λαμβανόντων εἰς ἄλληλα
μεταβολὴν, ὅτι καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων γένεσις ἐκ γῆς δοτὶ καὶ ὅτι ἡ
ψυχὴ ὑπάρχει κρῆμα ἐκ τῶν προειρημένων κατὰ μηδενὸς τούτων ἐπι-
κράτησιν (²). Ἄλλ' οἱ ἀξιόπιστοι μάρτυρες οὐδεμίαν περὶ φύσεως
γνώμην τοῦ Ζήνιωνος μνημονεύουσιν, ἐπομένως πιθανὸν φαίνεται ὅτι
τὴν ὑποθετικὴν τοῦ Παρμενίδου θεωρίαν δὲν ἐκκλιιέργησεν ὁ
Ζήνιων.

Ἄσφαλῶς μάγνην δυνάμειν ν' ἀποδώσωμεν αὐτῷ τοὺς λόγους, δι-
ῶν ὑπερήσπιζε τὴν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ θεωρίαν κατὰ τῆς τῶν
πολλῶν διέξη.

Ἡ μέθοδος τοῦ Ζήνιωνος ἥτο ἡ εἰς ἀτοπὸν ἀπαγωγὴ. Ἐδείκνυε
δῆλα δὴ ὅτι, ἐὰν συνομολογήσωμεν τῇ κοινῇ διέξῃ, ὅτι ὑπάρχουσι
πολλά, τότε δὲ ἀναγκασθῶμεν νὰ συνομολογήσωμεν καὶ ὅτι ταῦτά
εἰσιν ὄντοι καὶ ἀνόμοια, ἐν καὶ πολλά, μένοντά τ' αὐτὸν καὶ φερόμενα,
δυνατὰ καὶ πάλιν ὀδύνατα (³). Ἡ κοινὴ δέρα διέξα ἀγει εἰς ἀτοπὰ
καὶ γελοῖα, ἡ τοῦ Παρμενίδου ἐπομένως περὶ τοῦ ἐνός ὄντος θεωρίας
ἔστι λογικὴ καὶ ἀγει εἰς τὴν ἀλήθειαν. Διὸ τὴν μέθοδον ταῦτην

(¹) Ἐν Παρμενίδῃ Πλάτωνος σ. 30.

(²) Διογ. Θ', 17, 28.

(³) Ηλ. κ. τ. Ηραρ. 123 Η. Φαλέρ. 261 Δ. Ισικρ. ἐγκωμ. Μλ. ἐν ἀργ. II.

άνοράσθη ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ὁ Ζήνων εὑρετὴς τῆς διαλεκτικῆς.
Τίμων δὲ ὁ Φλιόστιος λέγει περὶ αὐτοῦ.

ἀμφοτερογλώσσου τε μέγις οὐδένος οὐκ ἀλαπαδνήν
Ζήνωνος πάντων ἐπιλήπτοδος, ἢδè Μελίσσου
πολλῶν φαντασμάτων ἐπάντω πισύρων γε μὲν εἶναι.

Λόγοι. 4 ἀνοικοδομούντες τὰ πολλά. (1) δὲ Πλάτων
(Φοῖδρ. Κβίτ Δ.) δινοράζει αὐτὸν Ἐλευθερίην Παλαιμήδην, λέγοντας αὐτῷ
ἴσμεν τέχνην, μίστε φρίνεσθαι τοῖς ἄκουσιστοις τὰ αὐτὰ ὅμοια καὶ ἀνό-
μοια, καὶ ἐν καὶ πολλά, μένοντά τε αὐτὸν καὶ φερόμενον. Μή καὶ η δια-
λεκτικὴ αὕτη παρέσχε τῇ μετὰ ταῦτα ἐριστικῇ τὰ πλεῖστα τῶν
ὅσέων αὐτῆς βελῶν, ἔστιν ὅμως διάφορος ἐκείνης παλιός. Μιότι αὕτη
ἔχει δρισμένον σκοπὸν θετικόν, νὸς ὑποστηρίζει τὴν μεταχρυστικὴν δοξα-
σίαν, διτὶ τὸ ὃν ἔστιν ἐν καὶ ἀναλλοίωσι. Καὶ μετὰ τῆς σκέψεως δὲ
δὲν πρέπει νὸς συγχέπται τοῦ Ζήνωνος η διαλεκτικὴ μέθοδος, ὡς τι-
νες ποιοῦσιν⁽¹⁾. (Οἱ λόγοι τοῦ Ζήνωνος ἀνακριθησιν ἔνθεν μὲν τὸ πολλά,
ἔνθεν δὲ τὴν κίνησιν. Καὶ τέσσαρες μὲν ἐξ αὐτῶν ἀναφέρονται εἰς
τὴν ἐνέργειαν τῶν πολλῶν, τὴν δὲ χώρῳ μιαρέστην τῶν πολλῶν, τὸν
ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος τῶν πολλῶν, τέσσαρες δὲ ἀνακριθησιν τὴν
κίνησιν.

α'.) Ὁ Ζήνων ἡρότητες τὸν Πρωταγόραν. Εἶπε μοι, εἶπεν, ὁ
Πρωταγόρας, ὅρά γε ὁ εἰς κέγχρον η τὸ μυριοστὸν τοῦ κέγχρου κατα-
πεσῶν εἰς τὴν γῆν ποιεῖ φόρον η οὐ: Δὲν ποιεῖ, ἀπεκρίνατο ὁ Πρω-
ταγόρας. (1) δὲ μέδιμνος, εἶπε, τῶν κέγχρων καταπεσῶν ποιεῖ φό-
ρον η οὐ; (2) μέδιμνος κέγχρου πεσῶν φορεῖ βεβχίως. Τὸ λοιπόν;
εἶπεν δὲ Ζήνων, δὲν ὑπάρχει λόγος τοῦ μεδίμνου τῶν κέγχρων πρὸς
τὸν ἕνα κέγχρον καὶ πρὸς τὸ μυριοστὸν τοῦ ἑνὸς: Μόλιστα, ἀπεκρί-
νατο ὁ Πρωταγόρας. Δὲν οὐκ ὑπάρχουσι λοιπόν οἱ κύτοι λόγοι καὶ τῶν
φόρων πρὸς ὄλληλους; διότι ὃν λόγον ἔχουσι πρὸς ὄλληλα τὰ φο-
ροῦντα σώματα, τὸν αὐτὸν ἀνάγκη νὸς ἔχωσι λόγοι πρὸς ὄλληλους
καὶ οἱ φόροι αὐτῶν. Τούτου δὲ οὖτως ἔχοντος, ἀφ' οὗ δὲ μέδιμνος
τῶν κέγχρων φορεῖ, ὀγάγκη καὶ ὁ εἰς κέγχρον καὶ τὸ μυριοστὸν τοῦ
κέγχρου νὸς παράγῃ φόρον. Τοῦτο δὲ ὅμως η πεῖρα δέν ἐπιβεβαῖοτ.

(1) Διογ. Θ', 72.

Πῶς λοιπὸν δύνατόν τὸ πολλὰ ὄμοιοῦ ὅνται νὰ παρέγωσιν ἐνέργειαν, ἢν ἐν ἔκαστον ἐξ αὐτῶν καὶ ἕσυτὸ λαμβανόμενον δὲν παράγει; Ἡ αἰσθητικὴ δρᾶ διδάσκει ἐναντίο πρὸς τὸν λόγον. Πῶς λοιπὸν δύναται νὰ πιστεύσῃ τις εἰς τὰς αἰσθήσεις, ὅφ' οὖν οὕτως ἀντιφατικὰ πρὸς τὸν λόγον διδάσκουσιν; Ὅρῳδς δρᾶ ἡ Παρμενίδης ἔλεγεν, ἐδύνατο νὰ προσθέσῃ τούτοις ὁ Κάρην.

οὐδὲ τῆςδ' ἀφ' ὅδοῦ δικῆσας εἰργε τόημα
μηδὲ σ' έθος πολύπειρον ὅδον κατὰ τὴνδε βιάσθω
νωμάν ἀποποιον ὅμια καὶ ἡχήσασαν ἀκουην
καὶ γλῶσσαν· κρῖναι δὲ λόγῳ πολύδηρῳ ἔλεγχον
ἢ μέθεν δημέντα.

Ὅρῳδς δὲ

Χρή σε λέγειν τε νοσῖν τ' ἐδν ἔμμεναι ἔστι γὰρ εἶναι,
μηδὲν δ' οὐκ εἶναι
καὶ... οὐδὲν γὰρ οὐδεὶς οὐδεὶς
ἄλλο παρεῖ τοῦ δύντος.

6'.) Εἰ ἔστιν ὁ τόπος, ἐν τίνι ἔσται;

Ηλυ ὃν ἔστιν ἐν τίνι· τὸ δ' ἐν τίνι δν ἐν τόπῳ ἔστι καὶ ὁ τόπος δρᾶ θὰ ὑπάρχῃ ἐν ἄλλῳ τόπῳ, καὶ οὗτος πάλιν ἐν ἄλλῳ, καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἀδικινότητὸν ἔστι καὶ ἀτοπώτατον, ἔπειται δὲ δὲν ὑπάρχει τόπος.

γ'.) Εἰ πολλὰ ἔστιν, ἀνάγκη τὰς αὐτὰς νὰ ὕστι πεπερασμένας ὄμοιοι καὶ ἄπειροι. Καὶ πεπερασμένα μέν, διέστι κατ' ἀνάγκην τὰ πολλὰ ταῦτα θὰ ὕστι τοπαῖται, ὅποι εἰσὶ καὶ οὔτε πλείονας αὐτῶν οὔτε ἐλάττονα· εἰ δέ εἰσι τοπαῖται, ὅποι εἰσὶ, πεπερασμένας δρᾶς. "Ἄπειρος δὲ θὰ ὕστι τὰ πολλὰ διὰ τὸν ἔξτις λόγον. Τὰ πολλά, ίνας ὑπάρχωσι πολλά, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχωσιν ἀπ' ἄλληλῶν κεχωρισμένα, εἰ δὲ ὑπάρχουσι κεχωρισμένα, πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ ὑπάρχωσι μεταξὺ αὐτῶν ἄλλοις χωρίζονται αὐτὰς ἀπ' ἄλληλῶν καὶ πάλιν μεταξὺ τούτων ἔτεροι καὶ οὕτως ἐπ' ἄπειρον. Ἀνάγκη δρᾶ, ἐδὲν ὑπάρχωσι πολλὰ νὰ ὕστι ταῦτα ἄπειρα κατὰ τὸ πλῆθος, πυγχρόνως δέ, κατὰ τὸν προηγηθέντα συλλογισμὸν, καὶ πεπερασμένα.

Τὸ σφάλμα τοῦ συλλογισμοῦ ἔγκειται ἐν τούτῳ, δὲ τὸ ἄπειρον λαμβάνεται συνώνυμον τῷ πεπερασμένῳ· διέστι ὁ λόγος δὲ τοσαῦτα διαίται εἰσὶ ἄπειροι μὲν λεγόμενοι σημαίνει ἄπειρος· διέστι

καὶ τὰ ἅπειρά εἰσιν τοσαῦτα διονύσιον. Καὶ τοιούτης καὶ οὐδὲ πεπερασμένη, ἐπὶ δὲ πεπερασμένου τοιγέρενος αὐτούτου πεπερασμένη· διότι καὶ τὰ πεπερασμένη εἰσὶν τοσαῦτα διονύσιον. Τὸν πίθηρα λοιπὸν κεῖται ἐν τῷ διπέρην τοῦ θύρων στρυχεῖ, οὗτος διατρίψεις λαζαρίνεται ἐν ἔκκτεροι τῶν προσενεγκένιον.

Δ').) Φέρει διολογήσασθαι τὸν ὑπάρχοντα πολλά, οὐ διαγνωσθεῖσαν τότε τὰ κύνα εἰσιν αὐτούτων τοιγέρενος ἀπειράς τοι γέγεθος, οὐδὲ νὰ ὑπάρχῃ δύναται· ἀπέγατος οὐδὲ νὰ ἔχωται μέγεθος καὶ πόσχος καὶ νὰ προέχωται κύναν τῷ ἔπειρον τοῦ ἔπειρον, οὐδὲ νὰ ἔχωται μέγεθος καὶ πέρι τῶν προεγγόντων ἡ κύνης λαζαρίς, καὶ κύνες διέλκονται οὐδὲ νὰ ἔχωται μέγεθος καὶ οὐδὲ προέχωται τοιγέρενος ἔκκτενον. Τούτοις δὲ δύναται τις νὰ ἐπικνελαμβάνῃ ἐπ' ἄπειρον· διότι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχωσι μεταξὺν αὐτῶν ἕσυχοτάτοις ταῦτα τοιγέρενος. Οὗτοι λαζαρί, οὐ διαγνωσθεῖσαν πολλά, ἀνάγκη νὰ ὁσιεύσῃ τοιγέρενος κατὰ τὸ μέγεθος· Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν σμικρότητα οὐδὲ ὁσιεύσῃ, οὐδὲ τὴν σμικρότητας αὐτῶν οὐδὲ χωρὶς ἐπ' ἄπειρον· διότι ἐκ τῶν πολλῶν οὐλῶν οὐδὲ ὁσιεύσῃ μικρὰ καὶ οὐλῆς μεγάλα, ἐκ τῶν μικρῶν πολλῶν οὐλῶν οὐδὲ ὁσιεύσῃ μικρότερα τῶν λαζαρίων καὶ οὕτως ἐπικνελαμβάνονται· τὴν διγυροφύλακαν οὐδὲ φύσισσωμεν εἰς ὄντα, οὗτοι οὐδὲν ἄπειροι τοιγέρενος. Λαζαρί δὲ δύναται πέρι πολλά, κατ' ἀνάγκην τοιγέρενος. Οὐδὲν διονύσιος μικρὸς μὲν οὕτως, ὥστε νὰ μὴ ἔχωται μέγεθος, μεγάλος δὲ οὕτως, ὥστε νὰ διονύσιος μέγεθος, διπέρη οὕτως. Ήτοι δέ τοι διατοπον, οὐ τὰ αὐτὰ ήσον τοιγέρενοι· ἄπειρος τὸ μέγεθος καὶ τὴν σμικρότητα, οὐλής ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ φύνεται· ήτοι ἐκ τῶν διποτιθεμένων πολλῶν οὐλῶν μέν εἰσιν ἄπειροι τὸ μέγεθος καὶ οὐλῆς ἄπειροι τὴν σμικρότητα, διπέρη οὐδὲν ἔχει τὸ διτοπον.

Καὶ ἐνταῦθα τὸ σφάλμα κεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι τὰ πολλὰ λαζαράνονται ὡς τὰ αὐτά. Βέκτιστος δύναται οὐλής μὲν νὰ ἔχωσιν ἄπειρον μέγεθος, οὐλῆς δὲ νὰ διονύσιος μέγεθος. Μόνον τὸ αὐτό δὲν δύναται νὰ διαγνωσθεῖ διπέρη τοιγέρενος τὸ μέγεθος καὶ ἄπειρον τὴν σμικρότητα, διότι τοῦτο ἀνακινεῖ τὴν άρχην τῆς αντιφάσεως. Τὸ σόφισμα προκύπτει ἐκ τούτου, ὅτι τὸ τοιγέρενος με-

γάλικ καὶ τὸ ἀπείρως σμικρὸν σημαίνονται διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως πολλὰ καὶ τὸ πολλὰ ταῦτα λιχβάνονται ὡς τὸ αὐτό, ἐν ᾧ ἐκ τῶν πολλῶν εἰσιν ἄλλα μικρά καὶ ἄλλα μεγάλα⁽¹⁾.

Αόγοι δὲ καὶ ροῦν τες τὴν κίνησιν. Οἱ δὲ τέσσαρες λόγοι, διενῶν διάληκαν ἀνήρει τὴν κίνησιν, εἰσὶν οἱ ἔξις·

α') Κίνησις δὲν ὑπάρχει διότι τὸ κινούμενον, ἵνα διανύσῃ ὥρισμένου της φύστημα, ἀνάγκη πρῶτον νὸς διέλυῃ τὸ ἡμέσυ αὐτοῦ, καὶ πρὸ τούτου τὸν ἡμέσυ τοῦ ἡμίσεως, ἦτοι τὸ $\frac{1}{2}$, καὶ πρὸ τούτου τὸ $\frac{1}{3}$, τὸ $\frac{1}{4}$ τὸ $\frac{1}{13}$ καὶ οὕτως ἐπ' ἀπειρον. Ήπειδὴ λοιπὸν τὸ κινούμενον, ἵνα διενύσῃ δεδομένον τι διάστημα, ὑφείλει κατ' ἀνάγκην νὸς διαδράμῃ ἀπειρος μέρη, τὸ δὲ ἀπειρον δὲν δύναται νὰ διανυθῇ ὑπὸ τοῦ κινούμενου ἐν πεπερασμένῳ γράμμῳ, κίνησις δέρε δὲν ὑπάρχει.

Βινταῦθα τὸ σφάλμα τοῦ συλλογισμοῦ κεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι τὸ πεπερασμένον ἐν μὲν τῇ μιᾷ προτάσει ἀναλύεται εἰς ἀπειρος μέρη καὶ λαμβάνεται οὕτως ἐν τῇ σημεσίᾳ τοῦ ἀπείρου, ἐν δὲ τῇ ἐπέροψει διατηροῦν τὴν σημασίαν αὐτοῦ ὡς πεπερασμένον.

β') (1) καλούμενος Ἀχιλλεύς. "Ἔτοι τὸ βραδύτερον θέον οὐδέποτε θὰ καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ ταχίστου, ὁ Ἀχιλλεὺς οὐδέποτε θὰ καταλάβῃ τρέχουσαν τὴν χελώνην". Διότι ἀνάγκη πρῶτον νὸς ἔλυῃ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκεῖ, οὗτον ὕρμησεν ἡ χελώνη. Μέχρις οὖ δὲ φθάσῃ ὁ Ἀχιλλεὺς εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἡ χελώνη θὰ προχωρήσῃ ὀλίγον, καὶ μέχρις οὖ διανύσῃ καὶ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς, ἡ χελώνη θὰ προχωρήσῃ πάλιν ὀλίγον καὶ οὕτως ἐπ' ἀπειρον, ὥστε ἀνάγκη πάντοτε νὸς προέχῃ κατό τι τοῦ Ἀχιλλέως ἡ χελώνη καὶ ἐν γένει τοῦ ταχίστου τὸ βραδύτερον.

(1) Συλλογισμὸς οὗτός ἐστιν ὄμοιος πρὸς τὸν προηγούμενον κατ' ὅλλον τρόπον ἐκπεφρασμένος. Ἀμφοτέρων δὲ τὸ κέντρον ἐν τούτῳ κεῖται, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι νὸς διανυθῇ διάστημά τι, ἐὰν μὴ διανυθῶσι πάντας αὐτοὺς τὰ μέρη, διότι τοιαῦτα μέρη εἰσὶν ἀπειρος τὸ πλῆθος. Η αὐτὴ διγοτορία συμβαίνει ἐν ἐκατέρῳ λόγῳ, λέγει δὲ Ἀριστοτέλης, διαφέρει δὲ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν δικιρεῖ δίχα ἐν ἀμφοτέροις τὸ προσλαμβανόμενον μέγεθος, ἐν ἀμφοτέροις ὄμοιος συμβαίνει νὸς μὴ ἀφικνῆται τὸ κινούμενον πρὸς τὸ πέριξ, διατρουρένου πως

(1) Ἀριστ. Μετὰ τὰ Φυσ. Β'. 4.

τοῦ μεγέθους. Ή διαφορὰ λοιπὸν ἔστιν ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἐφχριμόζεται ὁ λόγος ἐπὶ χώρου ὡρισμένη ἔχοντος ὥρια, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐπὶ χώρου μετὰ κιγκτῶν ὥριων.

Καὶ ἐνταῦθα τὸ σφάλμα κατέται ἐν τῇ ἀλλαγῇ τῆς σημειώσεως τῶν ὥρων. Εν τῷ ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπετέθη τάχιστος καὶ ἡ χελώνη βραδυτάτη, ἀναγκάζεται ἐπειταὶ ὁ Ἀχιλλεὺς νὰ χρητήσῃ ἵπον τῇ χελώνῃ τὸ αὐτοῦ βῆμα καὶ νὰ γίνηται ἴσοταχής αὐτῇ. Διότι τὸ λέγεν δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς ἔιος οὐδὲν διέλθη τὸ ὑπὸ τῆς χελώνης δικυνοθὲν διάστημα, αὕτη οὐδὲ προχωρήσῃ κατά τι, προϋποτίθησιν δὲ εἰσὶν ἴσοταχεῖς ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἡ χελώνη, διότι, ἐάν μὴ ἦσαν ἴσοταχεῖς, ὡς ἐξ ἀρχῆς ὑπετέθη, καὶ οὐδὲν χρόνον ἡ χελώνη διαγύνει ἐλάχιστον διάστημα, ὁ Ἀχιλλεὺς οὐδὲν δικυνότητα μέγιστην καὶ ἐπομένως οὐδὲ καταλάβῃ αὐτήν.

γ') Η διστός φερομένη ἔστηκεν. 'Ἔφ' ὅπον τι εὑρίσκεται ἐν ἐνικαὶ τῷ αὐτῷ τόπῳ ἴσταται. 'Ἄλλ' ἡ φερομένη διστός ἐν ἐκάστη χρονικῇ στιγμῇ εὑρίσκεται ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἴσταται δρα ἐν ἐκάστη στιγμῇ τῆς φορᾶς αὐτῆς, ἐπομένως καὶ καὶ ἀποκαστατεῖ τὴν φορὰν αὐτῆς. Η διστός δρα φερομένη ἔστηκεν, η κίνησις αὐτῆς ἔρχεται ἀπλοῦν φάσμας (¹).

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἐπειδὴ πᾶς χρόνος ἀποτελεῖται ἐκ νῦν, τὰ δὲ νῦν δὲν ὑπάρχουσιν ἀδιαιρέτα, ἀλλὰ τὰ μεταξὺ τῶν νῦν εἰσιν πάλιν χρόνος, ἐπομένως ὁ χρόνος ἔστι πυνεχές μέγεθος, ἐπειδὴ προσέτι τὰ νῦν, ἐξ οὗ ἀποτελεῖται ὁ χρόνος εἰσὶν ὄμοιειδή, ἐπειταὶ δὲ, ἐάν ἐν τῷ ἐγγύ νῦν ὑπάρχῃ τὸ σῆμα κινούμενον, οὐδὲ ὑπάρχῃ ἐξ ἀποκατότος κινούμενον καὶ ἐν ἀποκαστατεῖται νῦν, ἐξ οὗ ἀποτε-

(¹) Πᾶν πρᾶγμα η ἡρεμεῖ η κινεῖται, ἡρεμεῖ δέ, ὅταν εὑρίσκεται κατὰ τὸ ἴσον ἑαυτῷ διάστημα. 'Ἄλλ' η φερομένη διστός ἔστι πάντας κατὰ τὸ ἴσον ἑαυτῇ διάστημα· διότι ἐν παντὶ νῦν χρόνῳ εὑρίσκεται κατὰ τὸ ἵπον ἑαυτῇ διάστημα. Ιλας δ' ὁ χρόνος τῆς φορᾶς ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν νῦν. Η φερομένη δρα διστός ἔστιν ἀκίνητος. Τὸ κείμενον τοῦ Ἀριστοτέλους διαρθριστέον ἡς ἐξῆς (239, 6, 5.) «εἰ γάρ ἀσί, φησίν, ἡρεμεῖ πᾶν η κινεῖται, ἡρεμεῖ δὲ (ὅπερ ἐξίπεσεν), ὅταν η κατὰ τὸ ἴσον, ἔστι δ' ἀσί τὸ φερόμενον ἐν τῷ νῦν, ἀκίνητον τὴν φερομένην εἶγαι διστόν». Τοῦτο ἔστι φεύδος ἐπιπροστίθησιν ὁ Ἀριστοτέλης, διότι ὁ χρόνος οὐδὲν σύγχειται ἐκ τῶν νῦν τῶν ἀδιαιρέτων, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλο μέγεθος οὐδέν.

λεῖται ὁ χρόνος, τὸ σῶμα. δὲν θὰ ἡρεμήσῃ ἔρα, ἀλλὰ θὰ διατελέσῃ: κινούμενον.

Καὶ οὗτος ὁ συλλογισμὸς κατασκευάζεται καὶ ὃν τρόπον καὶ οἱ πρότερον εἰρημένοι. Ο πρὸς διάγνυσιν δῆλος δὴ τοῦ διαστήματος χρόνος δικινθεῖται εἰς ἀπείρους χρονικὰς στιγμάς, εἰς ἀπειρα νῦν. Ἐπειδὴ δὲν ἔκαστη υῦν πρέπει νὰ κατέχῃ ἡ διστός ἵσον ἔκυτῇ, διάστημα, ἐπομένως νὰ εὑρίσκηται ἐν αὐτῷ ἴσταμένη, καὶ ἐπειδὴ τὸ δλον τοῦ διαστήματος θὰ ἀποτελῆται ἐκ τοιούτων ἀπείρων στάσεων, ἔπειται ὅτι θὰ ἴσταται πάντοτε ἡ διστός.

Τὸ σφάλμα τοῦ συλλογισμοῦ κεῖται ἐν τῇ ἐσφρλμένῃ τῶν ἀρχαίων περὶ κινήσεως δύξῃ. Τὴν κίνησιν ὑπελάμβανον συγκειμένην ἐκ κινήσεως καὶ ἡρεμήσεως· ἀλλ' ἡρέμησις δὲν ὑπάρχει, ἡ δὲ τῇ αἰσθήσει φκινομένῃ ἐστὶν οὐχὶ ἡρέμησις, ἀλλ' ἀναίρεσις κινήσεως. Τούτου τεθέντος, ἀνατρέπεται ὁ συλλογισμὸς, διστις καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀριστοτέλην πράγματι παρέσχεν.

δ') Εὖν ὄμολογήσωμεν ὅτι ὑπάρχει κίνησις, τότε θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ ὄμολογήσωμεν καὶ ὅτι ἴστοταχεῖς ὅγκοι ἐν ἵσοις χρόνοις ἀνιστα διαγένουσι διαστήματα καὶ μάλιστα ὅτι ὁ ἥμισυς χρόνος ἐστὶν ἵσος τῷ διπλασίῳ. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου λαμβάνει ὁ Ζήνων ἐν τῷ σταδίῳ τρεῖς σειρὰς ὄμοίων ὅγκων καὶ ἴστοταχῶν, ἐξ ἐναντίας δὲ κινουμένων παρ' ἵσους, τῶν μὲν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ σταδίου, τῶν δὲ ἀπὸ τοῦ μέσου ἵσω τάχει. "Ἐστωσαν οἱ ὅγκοι·

α	α'	α''	α'''
\square	\square	\square	\square
β	β'	β''	β'''
\square	\square	\square	\square
γ	γ'	γ''	γ'''
\square	\square	\square	\square

οὕτω διατεταγμένοι, ὥστε ἡ πρώτη σειρὰ νὰ μένῃ ἀκίνητος, ἡ δευτέρα νὰ δέρχηται τῆς κινήσεως ἀπὸ τοῦ β''' καὶ ἡ τρίτη ἀπὸ τοῦ γ καὶ νὰ κινῶνται κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν. "Οταν τὸ β''' φθάσῃ εἰς τὸ α' , τὸ γ θὰ φθάσῃ εἰς τὸ α ' καὶ θὰ καταλάβωσι τότε τήνδε. τὴν θέσιν.

α	α'	α''	α'''
□	□	□	□
6	6'	6''	6'''
□	□	□	□
γ	γ'	γ''	γ'''
□	□	□	□

τον δὲ τὸ 6''' φύσιστη εἰς τὸ α''', τὸ γ δὲ φύσιστη εἰς τὸ ρ καὶ δὲ καταλάβωσι τότε τήνδε τὴν θέσιν.

α	α'	α''	α'''
□	□	□	□
6	6'	6''	6'''
□	□	□	□
γ	γ'	γ''	γ'''
□	□	□	□

Αλλ' ἐνταῦθα βλέπομεν ὅτι τὸ μὲν 6''' δινόντε τὸ διάσπαρτον α''' , ἥτοι τὸ ἡμίτυ τῆς σειρᾶς, τὸ δὲ γ δινόντεν ἔλην τὴν σειρὰν 6'', 6', 6, ἥτοι ἴσοταχῇ σώματα ἐν ἕστω χρόνῳ δινόντεν τὸ μὲν τὸ ἡμίτυ, τὸ δὲ τὸ διπλάσιον. Επειδὴ δὲ οἱ λόγιοι λέγει οὐτι ἴσοταχῇ σώματα ἐν ἕστω χρόνῳ ἵσκ δικαστήματα δικνίσιαι, τοι δ' ἀξιώματος τούτου ή ἀλλήθειά ἐστιν ἀναμφίσβητος, ἐπειδὴ οὐτι τὸ ἡμίτυ ἐστιν ἵσκ τῷ διπλασίῳ, ὅπερ ἀτομόποτατον. Επειδὴ λοιπόν ή παραδοχὴ τῆς κινήσεως εἰς τοιαῦτα ἀτομικά ὅγει, ἐπειδὴ οὐτι κίνησις δὲν ὑπάρχει.

Τόν λόγον τοῦτον καλεῖ οἱ Βούδηροις εὐκλίστατοι, οἱ δὲ Λριστοτέλης παρακληγισμόν, συμβούλει δέ, διύτι τῆς μας σειρᾶς ή κίνησις μετρεῖται παρ' ἡρεμοῦσι σῶμα, τῆς δ' ἄλλης παρὰ κινούμενον, ἐπομένως τῆς τρίτης ή κίνησίς ἐστι τὸ ἀθροισμά τῶν κινήσεων καὶ τῶν δύο κινούμενῶν σειρῶν, τῆς τρίτης καὶ τῆς δευτέρης, τῆς δὲ δευτέρας ή κίνησίς ἐστι κίνησις κύτης καὶ μόνης καὶ κατ' ἀνάγκην τὸ ἡμίτυ τοῦ ἀθροίσματος.

Οἱ Ζήνων κατὰ τὸν Zeller ἀντέταπε τὸν λόγον τοῦτον κατὰ τῆς κινήσεως οὐχὶ παῖδες, ἀλλὰ σπουδάζεις. (1) παρακληγισμός προκύπτει ἐκ τούτου, οὐτι τὸ ὑπὸ τοῦ σώματος δικνίσιμον διάσπαρτον

μετρεῖται πρὸς τὸ μέγεθος τῶν σωμάτων, παρ' ἐτίμεται, μὴ λογιζομένου, ὃν ὑπάρχει ταῦτα κανούμενα. Η ἀκίνητα. "(Οτι δὲ τοῦτο δὲν ἐπιτρέπεται, ἐδόκει εἰς τὸν κατὰ πρῶτον περὶ τῆς κινήσεως οὕτω γεγονός διεκνούμενον νὰ μένῃ κατὰ τοσούτῳ μᾶλλον κεκρυμμένον. Ωστὸ μᾶλλον οὕτως ἦτο εἰς τῶν προτέρων πεπειρένος, ἵτι εἴναι τῇ ζητήσει κύτου. Οὐδὲ γέγετο εἰς ἀντιφάσεις. "(Ιμοιοι παραλόγημοι παριστάνται καὶ ὑπὸ γεωτέρων φιλοσόφων, ἀνατρέψαντων τὰς σύνοικες τῆς πείρας,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

· Ανεξαρτήτως τῆς ἀληθείας ἢ τοῦ ψεύδους τῶν συλλογισμῶν τοῦ Σόφους, ἡ ιστορικὴ αὐτῶν θέσις ἐπὶ μεγάλῃ. Πρῶτον διὰ τούτων φύλανει εἰς τὸ ακταιούφον αὐτῆς ἢ ἀντίθεσις τῆς Ἐλεκτικῆς θεωρίας καὶ τῆς κοινῆς δόξης. Η τῶν ὄντων πολλότητης καὶ μεταβολὴ δὲν πολεμοῦνται ὑπὸ τοῦ Υἱόνος, ὃς ὑπὸ τοῦ Ιησοῦνίδου, διὰ λόγων γενικῶν, πρὸς οὓς ἐδύναντο ν' ἀντιταχθῶσιν ἀλλὰ γενικὴ προτάσει, ἀλλ' ἀποδεικνύεται τὸ ἀδύνατον κύτων ἐν αὐτοῖς ταύταις τοῖς δόξαις καὶ οὕτῳ καὶ αὐτὴ ἔτι ή ὑπόνοιᾳ, ἵνα ἐδύνατο νὰ προκλέσῃ τοῦ Ιησοῦνίδου ἡ ἔκθεσις, ὅτι δῆλος δὴ πρὸς τῷ ἐντελεύτην νὰ εὑρωσί ποιοῦ χῶρον καὶ τὰ πολλὰ καὶ ἡ μεταβολή, ἐκμηδενίζεται μέχρι τοῦ ἐσχάτου ὑπολοίπου. "Ἐπειτα δὲ διὰ τῶν συλλογισμῶν τούτων προσέλλονται τῇ φιλοσοφίᾳ, ἥτις θέλει νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰ φαινόμενα, ζητήματα, ἵνα ἡ λύσις δὲν δύναται εἰς τὸ ἔξτις νὰ παριρριθῇ. Καὶ θν κατ' ἀρχὰς ἡ φαινομένη ἀλυπία τῶν προβλημάτων τούτων προσέργυνται λίσην εὐνοϊκὸν στήριγμα εἰς τὴν σοφιστικὴν ἀρνητινὴν τῆς γνώσεως, θριασίαν τῆς περιστέρω πορείας τῆς διανοήσεως οὐ μόνον καὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ζητήσεις ἔλαχιστην ἔξι κύτων ἰσχυροτάτην παρέβασιν, ἀλλὰ καὶ ἡ μετὰ ταῦτα μεταφυσικὴ γνωγῆ, εἰς τὰ ζητήματα, ἀπερ πρῶτος ὁ Υἱός την ἐποχγματεύσκει. "Οσον δέρε καὶ θν μὴ οικανοποιεῖ ἡμᾶς τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς δικλεκτικῆς τοῦ Υἱόνος, τόσον διμοις ὀπέβη αὐτὴ σπουδαία εἰς τὴν ἐπιστήμην.

§. 23.

Μέλισσος ὁ Σάμιος

Μέλισσου θιος. — Σύγγραμμα. — 'Υπεράσπισις τῆς θεωρίας τοῦ Παρμενίδου. — 'Απόρριψις τῆς μαρτυρίας τῶν αἰσθητῶν. — Ήρδες τίνας ἀποτείνεται ὁ Μέλισσος. — 'Επιδρασις τῆς Ἐλεατικῆς φιλοσοφίας. — Χαρακτήρ τοῦ Ἐλεατικοῦ συστήματος.

Μέλισσος ὁ Σάμιος ἦτο υἱὸς Ἰθαγένους. Ήγένετο δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ἀποδοχῆς παρὰ τοῖς πολίταις ἡξιωμένος. Λιρεθεὶς δὲ γαύρχος ἔτι μᾶλλον ἐθαυμάσθη διὰ τὴν οἰκείην ἀρετήν (¹). διότι κατεναυμάχησε τὸν στόλον τῶν Αθηναίων κατὰ τὸ 440 π. Χ. Ὅτι ἤκουσε Παρμενίδου καὶ ἐγνώρισε τὸν Ἡράκλειτον δὲν φκίνεται ἀπίθανον· ἡ χρονολογία οὐδὲν παρέχει ἐμπόδιον. Ἀπίθανόν ἐστι τὸ φερόμενον, δτι πρῶτος ὁ Μέλισσος ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν Ἐφεσίων ἐπὶ τοῦ μεγάλου αὐτῶν πολίτου Ἡρακλείτου.

Ο Μέλισσος ἔγραψε σύγγραμμα ἐν Ἰάδῃ διαλέκτῳ, οὗ ἡ ἐπιγραφὴ ἦτο κατὰ μὲν τὸν Σουτζάν «περὶ τοῦ ὄντος», κατ' ἄλλους δὲ «περὶ φύσεως» καὶ απερὶ φύσεως ἢ περὶ τοῦ ὄντος. Τοῦ συγγράμματος τούτου περιέσωσεν ἡμῖν ὁ Σιμπλίκιος οὐχὶ ἀσήμαντας ἀποσπάσματα (²).

Τὴν τοῦ Παρμενίδου θεωρίαν ὑποστηρίζει καὶ ὁ Μέλισσος, ἀλλὰ διὰ διαφόρου τρόπου. Ο μὲν Κάνων ἐμμέσως τοιούτου ἀναρέπει τῶν συνήθων δοξασιῶν καὶ τούτου ἔνεκα ἥγονγεν εἰς τὸ ἀπροχώρητον ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους τοῦ σκέπτεσθαι, ο δὲ Μέλισσος θέλει νὰ δείξῃ ἀμέσως ὅτι τὸ ὄν οὕτω μόνον δύναται νὰ νοηθῇ, ὡς ὁ Παρμενίδης ὕρισε τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀμεσος ἀπόδειξις ἔχει τότε μόνον ἀποδεικτικὴν δύναμιν καὶ παρὰ τῷ ἀντιπάλῳ, ὅταν ἀφορμάται ἀπὸ κοινῶν ἔκατέροις προϋποθέσεων, διὸ τοῦτο ζητεῖ ὁ Μέλισσος νὰ εὔρῃ καὶ παρὰ τοῖς δοξάζουσι τὴν κοινὴν δοξασίαν στηρίγματας τῆς Ἐλεατικῆς θεωρίας, ἀλλὰ τούτου ἀκριβῶς ἔνεκος δὲν δύ-

(¹) Διογ. Θ', δ', 24.

(²) Συλλεγέντα καὶ ἐκδοθέντα ὑπὲ τοῦ Brandis καὶ Mullach.

ναται νὰ ἀποφύγῃ τὴν παραδοχὴν διωρισμῶν, οἵτινες διαφθείρουσι τὴν κοινωρότητα τῆς Ἐλεατικῆς διδασκαλίας.

Ἐκ τῶν περὶ τοῦ ὄντος ἀποδείξεων τοῦ Μελίσσου παρεδόθησαν ἡμῖν, 1) ἡ περὶ τῆς ἀιδιότητος, 2) τοῦ ἀπείρου, 3) τῆς ἐνότητος, 4) τῆς ἀμεταβλήτου καὶ 5) τοῦ ἀύλου τοῦ ὄντος.

1) Τὸ δὲ οὐκ κατὶ γινόμενον, ἀλλ' ἔστιν δὲν ἀεί. Περὶ μὲν τοῦ μηδενὸς δὲν δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὑπάρχει. Εἰδὲν δὲ ὑπάρχῃ τι, τοῦτο ἦτι ἔστι γινόμενον ἢ ἔστιν δὲν ἀεί. Ἀλλ' ἐὰν ἡ γινόμενον, γίνεται ἡτοι εἴς ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος. Ἀλλ' ἐκ μὴ ὄντος ἀδύνατον νὰ γίνηται τι, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὸ ἀπλῶς δὲν. Ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τοῦ ὄντος ἐδύνατο νὰ γίνηται, διότι οὐκ ἡτοι οὕτω καὶ δὲν οὐκ ἐγίνετο, τὸ δὲν ἀραι ἔστι γινόμενον, ἀλλ' ἀεί δὲν.

Τὴν δὲ ἀιδιότητα τοῦ ὄντος ἀποδεικνύει ὥδε. Τὸ δὲν, λέγει, ἔστιν ἀίδιον, οὔτε δῆλον ὅτι ἐγένετο οὔτε φύείται. Καὶ δὲν ἐγένετο μέν, διότι ἀνάγκη ἡ ἐκ μὴ ὄντος ἢ εἴς ὄντος νὰ ἐγένετο· ἀλλ' ἐκ μὴ ὄντος ἀδύνατον, εἰ δὲ εἴς ὄντος ἐγένετο, οὐκ ἡτοι καὶ δὲν οὐκ ἐγένετο. Τὸ δὲν ἀραι δὲν ἐγένετο. Δὲν φύείται δέ, διότι φύειρόμενον ἢ οὐκ μεταβληθῇ εἰς τὸ μὴ δὲν ἢ εἰς τὸ δὲν. Εἰς μὲν τὸ μὴ δὲν ἀδύνατον νὰ μεταβληθῇ κατὰ τὴν ὄμολογίαν τῶν φυσικῶν, εἰς τὸ δὲν δὲ πάλιν δὲν μεταβάλληται, μένει δὲν καὶ δὲν φύείται. Οὔτε ἀραι ἐγένετο οὔτε οὐκ φύειθῇ, ἀλλ' ἡν τε ἀεί καὶ ἔσται.

2) Τὸ δὲν ἀπειρον. Τὸ δὲν ἀπειρον τοῦ ὄντος ἀποδεικνύει ὥδε. Εἰπειδὴ τὸ γενόμενον ἔχει ἀρχήν, τὸ μὴ γενόμενον δὲν ἔχει ἀρχήν. Ἀλλὰ τὸ δὲν δὲν ἐγένετο, δὲν δύναται ἀραι νὰ ἔχῃ ἀρχήν. Πρὸς τούτοις τὸ φύειρόμενον ἔχει τελευτήν, ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ τι ἀφθαρτον, τελευτήν δὲν ἔχει. Τὸ δὲν ἀφθαρτον δὲν δὲν ἔχει τελευτήν. Τὸ δὲ μήτε ἀρχήν ἔχον μήτε τελευτήν ἀπειρον τυγχάνει δὲν. "Ἀπειρον ἀραι τὸ δὲν.

Ἐνταῦθι ἐκκλίνει τῆς τοῦ Παρμενίδου διδασκαλίας ὁ Μέλισσος. "(Ο) δὲ συλλογισμὸς αὐτοῦ ἔστιν ἐσφαλμένος, διότι, ἐν ᾧ δι' αὐτοῦ ἀποδεικνύεται τὸ ἀναρχὸν καὶ ἀτελεύτητον, ἐν λόγῳ ἡ ἀιδιότητος τοῦ ὄντος, ὁ Μέλισσος συμπεραίνει ἐντεῦθεν τὸ κατὰ τὸ μέγεθος ἀπειρον, συγχέει ἀραι τὸ κατὰ χρόνον ἀπειρον πρὸς τὸ κατὰ χῶρον. Διὸ τοῦτο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ψέγει αὐτόν. Τὸν ἴσχυρισμὸν τοῦτον ἔστηριξεν ὁ Μέλισσος καὶ διὰ τοῦδε τοῦ λόγου, διότι τὸ δὲν μόνον

νπὸ τοῦ κενοῦ ἐδύνατο νὰ περιίηται, ἐπειδὴ δὲ κενὸν δὲν ὑπάρχει, τὸ δὲ ἄρα ἔστιν ἀπειρον. Ὁ διορισμὸς οὗτος δεικνύει ὅτι ἡ τῶν Ἰώνων φυσιολογία παρήγαγε τὸν Μέλισσαν εἰς διορισμὸν ἀσυμβίβεστον πρὸς τὴν περὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ὄντος Ἐλεκτικὴν διδασκαλίαν.

3) Τὸ δὲ δν.

α'. Εὰν δὲ τὸ δὲ ἡ ἀπειρον, σύναγκη νὰ ἡ ἐν· διότι, δὲν ἔσου δύο, δὲν οὐτοῦ δυνατὸν νὰ ὁσιν ἀπειρο, ἀλλὰ οὐτε εἶχον πέρατο πρὸς ἀλληλούτοις τὸ δὲ δικαῖος ἀπεδείχθη ὅτι ἔστιν ἀπειρον. Δὲν ὑπάρχουσιν ἄρα πλείω τοῦ ἐνός ὄντα, ἐν ἄρχ τὸ δὲ.

β'. Καὶ ἄλλως δὲ ἀδύνατον ἔστι νὰ ὑπάρχωσι πολλά· διότι ἡ ὑπάρξις πολλῶν προϋποτίθησι τι, ἥπερ διαιρεῖ αὐτὸς ὅπ' ἄλλήλων, τοιοῦτο δὲ πλὴν τοῦ κενοῦ οὐδὲν ἄλλο ἐδύνατο νὰ ὑπάρχῃ, κενοῦ δὲ μὴ ὑπάρχοντος—διότι τὸ κενόν ἔστι μηδέν, τὸ δὲ μηδέν δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ,—δὲν δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ὄνται, ὅπ' ἄλλήλων διηρημένος, μὴ ὄντος τοῦ διείργοντος δὲν ὑπάρχωσιν ἄρχ πολλά, ἐν δὲν ἄρχ ὑπάρχει.

γ'. Καὶ δὲν ἥθελε τις νὰ ὑμιλιγήσῃ ὅτι τὸ πᾶν δὲν ὑπάρχει μὲν συνεχές, ἀπτοντοα δ' δικαῖος τὰ μέρη αὐτοῦ ἀλλήλων ὀμέσων, χωρὶς δῆλα δὴ νὰ παρεμβάλληται τι μεταξὺ αὐτῶν, πάλιν οὐδὲν διαφέρει τοῦτο ὅπό τοῦ λέγειν ὅτι ὑπάρχουσι πολλά καὶ κενόν· διότι, ἐὰν τὸ πᾶν (ἡ οὐλή) ἡ πάντη δικιρετήν, ἀδύνατον τότε νὰ ὑπάρχῃ ἐν καὶ ἐπομένως οὐδὲ πολλά, τὸ πᾶν τότε οὐκ ἡτο κενόν. Ήδὲν δ' ὑπολάβωμεν ὅτι τὸ πᾶν ἐνταῦθι μὲν ἔστι δικιρετήν, ἐκεῖ δὲ οὐχί, τότε δὲν ὑπάρχει λίγος, δι' ὃν τοῦτο μὲν τὰ μέρη τοῦ ὅλου δύναται νὰ ἔχῃ οὗτο καὶ νὰ ἡ πλήρες, ἐκεῖνο δὲ νὰ ὑπάρχῃ διηρημένον. Δὲν δύναται ἄρα νὰ ἡ τὸ ὃν διηρημένον.

δ'. Εἰς τὸ αὐτὸν ἀποτέλεσμα καταλήγει ἡ Μέλισσας καὶ διὰ τῆς ὑπομνήσεως ὅτι, ἀν τὰ νομιζόμενα πολλὰ ἥπατα τῷ ὄντι τοικεῖται ὡς ἡμῖν φάνονται, ἐπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἔκκεστον πάντων τοικεῖτον, οἷον ἐφάνη ἡμῖν τὸ πρῶτον, καὶ νὰ μὴ μεταπίπτῃ μηδὲ νὰ γίνηται ἔτερον, ἀλλὰ νὰ δικτελῇ ἔκκεστον χείπετε τοικεῖτον, οἷον ἔστω. Ἀλλὰ γῆν φάνεται ἡμῖν ὅτι τὸ θερμὸν γίνεται φυγρὸν καὶ τὸ φυγρὸν θερμὸν καὶ τὸ σκληρὸν μαλακὸν καὶ τὸ μαλακὸν σκληρὸν καὶ τὸ ζῶν ὅτι ἀποθυγήσκει καὶ ὅτι ἐκ μὴ ζῶντος γίνεται κτλ. τοικεῖται δὲν φάνονται ὄνται ἀκόλουθα ἀλλήλους· δῆλον λοιπὸν ὅτι οὐδὲν ἀληθές λέ-

γουσιν αἱ αἰσθήσεις, ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ πιστεύωμεν αὐταῖς, ὅταν λέγωσιν ἡμῖν ὅτι ὑπάρχουσι πολλά, ἀλλ' εἰς τὸν νοῦν, διστις διδάσκει τὸ ἔν.

1) Τὸ δὲ ἀκίνητον καὶ ἀμειάβλητον. Πρὸς τούτους, εἰ ἐν τὸ δὲν, ἀνάγκη νὰ ἦν καὶ ἀκίνητον διὸ τοὺς ἐφεξῆς δύο λόγους·

α') διότι τὸ δὲν ὑποδικτελεῖ δείποτε δρμοῖον ἐκυτῷ· τὸ δὲ δρμοῖον ἐκυτῷ οὔτε ἔλαττον δύναται νὰ γένηται οὔτε μεῖζον, οὔτε νὰ μετα-
μορφωθῇ, οὔτε νὰ ἀλγήσῃ, οὔτε ν' ἀνικθῇ· ἐὰν δὲ πάσχῃ τι τού-
των, δὲν θὰ ἔν· διότι τὸ ὑποικανδήποτε κίγκισιν κινούμενον ἔχ-
τινος καὶ εἰς ἔτερον τι μετασβάλλεται, ἀλλ' ἀπεδείχθη ὅτι παρὸ τὸ
τὸ οὐδὲν ἔτερον ὑπάρχει. Δὲν θὰ κινηθῇ ἄρα.

β') διότι πρὸς κίνησιν ἀπαιτεῖται κενόν, ἀλλὰ κενόν δὲν ὑπάρ-
χει, δὲν ἔχει ἄρα νὰ ὑποχωρήσῃ τὸ δὲν οὐδαμοῦ, κενοῦ μὴ ὑπάρχον-
τος. Ἀλλ' οὐδὲν εἰς ἐκυτὸ δύναται νὰ συσταλῇ· διότι τότε τὸ δὲν θὰ
ἡτο ἀραιότερον ἐκυτοῦ καὶ πυκνότερον ἀμα· τοῦτο δὲ ἀδύνατον· διότι
ἀδύνατον ἔστι τὸ ἀραιόν νὰ ἔη πλήρες ὅμοίως ὥσπερ τὸ πυκνόν, τὸ
ἀραιόν ἐπομένως ἔστι κενόν, κενόν δὲ δὲν ὑπάρχει. Δὲν δύναται ἄρα
νὰ νοήθῃ κίνησις δὲν κενοῦ χώρου. Ἐπομένως ἐὰν τὸ δὲν εἰσδέχη-
ται τι ὅλο, ἔστι κενόν, ἐὰν δὲ μὴ εἰσδέχηται, ἔστι πλήρες· ἀλλὰ
κενόν τὸ δὲν δὲν δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν, πλήρες δὲ δὲν οὐδὲν ὅλο δύ-
ναται νὰ εἰσδέχηται, κίνησις δέρας ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ. Πᾶν ἄρα τὸ
δὲν οὔτε εἰς ἔτερον δὲν δύναται νὰ κινηθται, διότι δὲν ὑπάρχει τι παρ'
αὐτό, οὔτε εἰς τὸ μὴ δὲν, διότι τὸ μὴ δὲν δὲν ὑπάρχει.

Εἰ καὶ διὸ τῆς ἀρνήσεως τῶν πολλῶν καὶ τῆς κινήσεως ἀνη-
ροῦντο ἀφ' ἐκυτῶν ἦτε διαίρεσις τοῦ δέντος καὶ ἡ μίξις τῶν στοιχείων,
ὅμως ὁ Μέλισσος καὶ διαρρήδην ἀπεδείκνυε τὸ ἀδύνατον αὐτῶν ἐπό-
γων κατὰ μὲν τῆς μίξεως: «Ἐν δὲ δὲν δρμοῖον εἶναι πάντῃ· εἰ γάρ
ἀνδρμοῖον, πλείω δύτοις οὐκ ἀν ἔτι ἐν εἶναι ἀλλὰ πολλά». κατὰ δὲ
τῆς διαίρέσεως: «εἰ διήρηται τὸ ἔον, κινέεται· κινεόμενον δὲ οὐκ
ἀν εἶη ἄριξ» (¹).

ii) *Δυλοι τὸ δὲν. Ἐκ τῆς ἐνότητος τοῦ δέντος ἔπειται τὸ δυλον
αὐτοῦ. Διότι, ἐὰν τὸ δὲν ἦν ἔν, κατ' ἀνάγκην ἔστι καὶ δυλον· διότι,

(¹) Ψευδοαριστ. περὶ Μελίσσου, Κήρωνος Χ.λ. σελ. 974 κ. ἐφ.
Μελίσσου Ἀποστ. 15.

έδεν δημοτεθή οὐλικόν, θάτη σῶμα, σῶμα δὲ ὃν θάτη ἔχη μόρια καὶ ἐπομένως δὲν θάτη ἐν ἀλλὰ πολλά.

'Απόρριψις τῆς μαρτυρίας τῶν αἰσθήσεων.
Ως ὁ Παρμενίδης καὶ οἱ Ζήνων ἀπέρριπτε καὶ ὁ Μέλισσος τὴν μαρτυρίαν τῶν αἰσθήσεων καὶ ἐδείκνυε τὰς ἀντιφάσεις αὐτῶν. "Οὐεγκανεπέρωνεν δτι δὲν μπάρχουσι πολλὰ ὡς ή ἀποτηλή αἰσθήσις δεικνύει, ἀλλ' ἐν καὶ μόνον ὡς ὁ ὀληθεύων νοῦς πείθει ἡμᾶς. "Ἄλλας περιστέρω ἑρεύνης περὶ τοῦ τρόπου, καὶ δὲν γυνώσκουμεν, δὲν φκίνεται ποιησάμενος.

Αναίρεσις ἄλλων φιλοσοφημάτων, (1) Μέλισσος διὸ τῶν λόγων αὐτοῦ τούτων ἀντιλέγει πρὸς τὸν Ἐριπεδοκλέα, τὸν Ἀναξαγόραν, τοὺς Ἀτομικοὺς καὶ τοὺς ἀργάνους, Ιωνας. Πρὸς τὸν Ἐριπεδοκλέα καὶ τὸν Ἀναξαγόραν ἀποτείνονται ἵστις τὰ ἐπιχειρήματα, δτι τὸ δὲν διακρίται οὐδὲ μῆτις ἐστι δυνατή διότι ὁ Ἐριπεδοκλῆς ἐνδιμισεν δτι ἀποφεύγει τὰς ἐνπτάσεις τῶν Ἑλεκτῶν περὶ τοῦ ἀδινατού τοῦ γίγνεσθαι ἀνάγον τὴν γένεσιν καὶ τὴν φύσιδαν εἰς μῆτιν καὶ χωρισμὸν τῶν στοιχείων. Πρὸς τοὺς Ἀτομικοὺς ἀποτείνονται διὸ τοῦ ἐπιχειρήματος, δτι πάσαι κίνησις προσυποτίθησι κενόν, τὸ κενόν δημόσιος ἐστί μηδέν. Τὸ δὲ παντὸς τῆς θρησκευτικῆς καὶ πυκνώσεως ἐπιχειρηματικὸν αναφέρεται πρὸς τοὺς ὄπειδοὺς τοῦ Ἀναξαγόρανος.

Ἐπίδρασις τῆς Ἑλεκτικῆς φιλοσοφίας.
Μετὸς τὸν Ζήνωνα καὶ Μέλισσον ἀπεισβέσθη μὲν η Ἑλεκτικὴ σχολὴ τὰ δόγματα δημόσιας αὐτῆς ἐπέζησαν τῇ μὲν ἐν τῇ Σοφιστικῇ, εἰς ην δὲ Ζήνων διήνοιξε τὴν ὅδον, τὸ δὲ βραδύτερον ἐν τῇ Μεγαρικῇ σχολῇ.
Ἐν μέρει μὲν διὸ τῆς σχολῆς ταύτης, ἐν μέρει δὲ καὶ ἀμέσως διὸ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Παρμενίδου καὶ τοῦ Ζήνωνος συνεισήνεγκεν η Ἑλεκτικὴ σχολὴ τὸν ἐκυτῆς ἔρχοντα εἰς τὴν τοῦ Ηλατιωνος ἰδεολογίαν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν φυσικὴν καὶ τὴν μεταφυσικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀλλὰ καὶ πρότερον συνήργητε στοιχεδώνες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πρὸ τοῦ Σωκράτους φυσιολογίας. "Ηδη δὲ Πράκλειτος φκίνεται δτι οὐ μόνον παρὰ τῶν Ιώνων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ Ξενοφάνους παρωρμήθη. Μάλλον φκνερὰ φκίνεται τοῦ Παρμενίδου η ἐπίδρασις ἐν τοῖς δόγμασι τοῦ Ἐριπεδοκλέους, τῶν Ἀτομικῶν καὶ τοῦ Ἀναξαγόρου διότι πάντες οὗτοι οἱ φιλόσοφοι ἀφορμῶνται ἀπὸ τῆς ἐννοίας τοῦ ὄντος, ἣν ἔχεινος δημίσε. Πάντες οὗτοι παραδέχον-

τοι ὅτι τὸ ὄν ἐστιν αἴδειν καὶ ἀναλλοίωτον καὶ ἀντιμάχονται διὸ τοῦτο πρὸς τὴν κακτὰ ποιὸν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων καὶ βιόζονται τούτου ἔνεκκ νὴ θέσισιν ὡς φιλοσοφικὴν αὐτῶν ἀρχὴν πλῆθος ἀναλλοιώτων στοιχείων καὶ νὴ τροπῶσι τὴν μηχανικὴν ἐκείνην διεύθυνσιν, ἥτις ἐκράτησεν ἔκποτε τῆς φυσικῆς ἐπὶ μακρόν χρόνον.

Ἡ ἔννοια τοῦ στοιχείου καὶ τοῦ ἀτόμου, ἡ ἀναγωγὴ τῆς μεταβολῆς εἰς τὴν ἐν τύπῳ ἔνωσιν καὶ τὸν χωρισμὸν ἀναλλοιώτων στοιχείων προῆλθον ἐκ τῆς Ἐλεατικῆς μεταφυσικῆς. Ἡ Ἐλεατικὴ θεωρία ἀποτελεῖ ἀρχήν κακιῶν τὴν κυριωτάτην τροπὴν ἐν τῇ ἴστορίᾳ τῆς ἀρχαιοτέρως διανυόσεως καί, ἐξ ὧν πυντέλεσεν αὐτὴν ὁ Παρμενίδης, αὐδὲν ἀνεφάνη φιλοσοφικὸν σύστημα μὴ κακονύσαν τὴν πορείαν αὐτοῦ κακτὰ τὰ διδάγματα τῆς Ἐλεατικῆς φιλοσοφίας.

Χαρακτὴρ τῆς Ἐλεατικῆς φιλοσοφίας: Φιλοσοφικὸν η διαλεκτικόν, δογματικὸν η γνωστικὸν σύστημα ἐστιν ἡ Ἐλεατικὴ φιλοσοφία; "Ὡς οἱ φυσιολόγοι ἐζήτησεν καὶ ὁ Ζενοφάνης νὰ ὅρισῃ τὸν λόγον τῶν φυσικῶν φαινομένων, τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων. Ο Παρμενίδης καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ ὄν ὑπελάμβανον ἐν χώρῳ ἐκτατόν, νὰ τὴν οὐσίαν τῶν αἰσθητῶν ὄντων. Καὶ οἱ Ἐλεάται ἀρα κατ' ἀρχὰς περὶ τὴν γγῶσιν τῆς φύσεως διεκτίθουσιν, ἀπὸ τοῦ δεδομένου ἀφορμῶνται καὶ τούτου τὸν λόγον ζητοῦντες φιλόνους εἰς τοὺς ἀφηρημένους αὐτῶν διορισμούς. Η Ἐλεατικὴ ἀρα φιλοσοφία θεωρητές οὐχὶ διαλεκτικόν, ἀλλὰ φυσιολογικὸν σύστημα. Θὰ ᾧτο διαλεκτικόν, ἀν ἀφωριστο ἀπὸ ὑρισμένης γνώμης περὶ τοῦ ἔργου καὶ τῆς μεθόδου τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως, ἀν προέτασσε τῶν φυσικῶν καὶ μεταφυσικῶν ζητήσεων θεωρίαν τινὰ περὶ τῆς γνώσεως καὶ ἀν στάθμην καὶ κανόνα πρὸς τὴν περὶ κύρου θεωρίαν αὐτῆς εἶχε τὸν ὑρισμὸν καὶ τὴν διάκρισιν τῶν ἔννοιῶν. 'Αλλ' οὔτε τοῦτο οὔτε ἐκεῖνο συμβούνει ἐντοπίος. Διακρίνουσι μὲν οἱ Ἐλεάται ἀπὸ τοῦ Παρμενίδου, καὶ ἔντειθεν τὴν κατ' αἰσθητῶν καὶ τὴν κακτὰ λόγου θεωρίαν τῶν ὄντων, ἀλλ' η διάκρισις αὕτη ἔχει καὶ παρ' αὐτοῖς, ην καὶ παρὸς Ἡρακλείτῳ καὶ Ἐρυπεδοκλεῖτο, 'Αναξαγόρᾳ καὶ Δημοκρίτῳ σημασίαν, δὲν ἀναπτύσσεται εἰς ἀληθῆ τῆς γνώσεως θεωρίαν. Τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς, δι' οὓς ὁ Σωκράτης νέαν ὄδὸν τῇ φιλοσοφίᾳ διήγουιξεν, δτι δῆλα δὴ η ἐξέτασις τῶν ἔννοιῶν πρέπει νὰ προηγήσται

πάσης γνώσεως τῶν ὄντων, οὐδὲν μήνυς εὑρίσκεται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν Ἐλεατῶν. Ήδην δ' ὅτι περὶ αὐτῶν γινώσκομεν ἐπικυρώτερη τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις τὸν Σωκράτην τίθησι πρῶτον ἴδρυτὴν τῆς φιλοσοφίας τῶν ἔννοιῶν. Καὶ αὐτὸν δὲ τὴν ἀσθενῆ σπέρματα ταύτης δὲν ζητεῖ Ἀριστοτέλης παρὰ τοῖς Ἐλεάταις, ἀλλὰ παρὰ τῷ Δημοκρίτῳ κακὶ μετὰ τοῦτον παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις (¹). Καὶ ἐν τῷ Ἐλεατικῷ συστήματι κρίτετ τοῦ ὅλου οὐχὶ τῆς γνώσεως ἡ ἴδεα, ἀλλ' ἡ ἔννοια τοῦ ὄντος. Καὶ τοῦτο τὸ σύστημα δὲν ἔχει ρεῖται τοῦ διογρατισμοῦ τῆς πρὸ τοῦ Σωκράτους φυσιολογίας. Οἱ Ἐλεάται κατατάκτειοι ἀρχεῖς τοὺς φυσικούς, ὅπου καὶ ἡν ἀπομνημονύμωνται ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν ἀπὸ τῶν ἄλλων φυσιολογῶν.

II ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΛΙΓΝΟΥ

§ 24.

*Ηράκλειτος ὁ Ἐφέσιος.

Ηράκλειτος γένος.—Χαρακτήρ.—Σύγγραμμα.—Φιλοσοφικὴ ἀρχὴ.—Φυσικὴ θεωρία.—Ἀντιθέσεις.—Ἐνωσίς ἀντιθέσεων.—Κοσμολογία.—Ἀνθρωπολογία.—Γένεσις τῆς γνώσεως.—Πίστη.—Θρησκεία.—Χαρακτήρ τῆς φιλοσοφίας.—Προγενεστέρα τοῦ Ἡρακλείτου ἡ διδασκαλία τῆς τοῦ Παρμενίδου.

Εἴδομεν δτι ἡ Ἐλεατικὴ σχολὴ πορίσματα τῆς ἐνύτητος τοῦ ὄντος ἐξήγαγε τὸ ἀδύνατον τῶν πολλῶν καὶ τὸ τοῦ γίνεσθαι. (¹) Ἡράκλειτος δρως ἀπὸ τῆς αὐτῆς τοῦ ἐνὸς ὄντος προύπιθέσεως ἀφορμώμενος συμπεραίνει τούναντίν, δτι τὸ ἐν ὅν ἔστιν ἀπλός κινούμενον, ἐν ἀδιαλείπτῳ μεταβολῇ δικτελοῦν.

Ο Ἡράκλειτος ἔκρατε κατὰ τὸν Διογένην (^{Θ'}, ^{ιω'}.) τὴν 69 Ὀλυμπιάδα (504—500 π. Χ.). Η γέννησις αὐτοῦ πίπτει περὶ τὸ 535 καὶ ὁ θάνατος περὶ τὸ 475. Πιστρὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ Ἐφεσος. Κατήγετο δ' ἐξ εὐγενοῦς γένους. Ο πατήρ αὐτοῦ ὠνομάζετο (²) Βλύ-

(¹) Μετὰ τὰ Φυσ. Μ, 4. 1078, 6, 17. 987, 5, 1. 1086, 6, 2. Φυσ. Β', 2. 194, α, 20.

(²) Διογ. Θ', α', 1.)